

Nieuw boek Johan Biemans belicht Bergeijkse oorlogsjaren

Johan Biemans bij het Bergeijkse oorlogsmonument 'Poort der Bevrijding'. (foto Jurgen van Hoof)

BERGEIJK - Vanaf 1989 ging Bergeijkenaar Johan Biemans bijna wekelijks met zijn bandrecorder op pad om verhalen over de Tweede Wereldoorlog vast te leggen. Deze interviews vormden later de basis van het omvangrijke boekwerk 'Bergeijk in oorlogstijd, 1939-1945', dat zondag werd gepresenteerd.

In ruim vierhonderd pagina's belicht Johan Biemans (81) Bergeijk in de periode 1939-1945. Het boek is een erfbetoon aan allen die tijdens de oorlogsjaren hun leven hebben gegeven voor de vrijheid van anderen.

Dreun

Het begin van de Tweede Wereldoorlog kwam bij Biemans letterlijk aan als een dreun. Biemans: 'Ik was nog geen zeven jaar toen de oorlog begon. Ik was buiten in de lucht naar een vliegtuig aan het kijken. Dat was iets heel bijzonders in die tijd. Toen mijn tante Bertha naar buiten kwam gesneld dacht ik dat ze samen met mij naar het vliegtuig wilde kijken. In mijn enthousiasme wees ik alvast naar de lucht. Het duurde daarna niet lang voordat ze mij een klap verkocht. "Het is oorlog. Je mag niet wijzen, direct schieten ze", zei ze.'

Noodlanding

De noodlanding van een Engels toestel aan de Enderakkers in Bergeijk op 1 januari 1945 was bijna een halve eeuw later indirecte aanleiding voor het boek. Biemans was werkzaam als directeur van de Stichting Gemeenschapswerk Bergeijk toen op 1 november 1988 een Engels echtpaar zijn kantoor binnensapte. De man, Malcolm Wallis, was de piloot van het vliegtuig dat de noodlanding had gemaakt. 'Hij wilde graag weten of er nog mensen waren die zich het voorval konden herinneren. Toen ik hem vertelde dat ik erbij was geweest zei hij: "That's impossible". Hij geloofde in

eerste instantie niet dat ik oud genoeg was om de noodlanding te hebben meegemaakt.'

Een oproep in *De Eyckelbergh* leverde een stortvloed aan reacties op. Biemans: 'Wekelijks ben ik met een bandrecorder op pad geweest om de verhalen vast te leggen.' Het duurde niet lang voordat hij door mensen uit de wijde omgeving werd benaderd. 'Al snel ging het ook over andere onderwerpen, zoals onderduikers en concentratiekampen', aldus Biemans, die verder aangeeft dat het idee voor het boek in 1994 is ontstaan tijdens een tentoonstelling over 50 jaar bevrijding.

Ontwapenend

In 'Bergeijk in oorlogstijd' worden de persoonlijke herinneringen van Biemans aan de Tweede Wereldoorlog onder meer aangevuld met de belevissen van andere mensen die in de oorlogsjaren in Bergeijk woonden en werkten.

Voor veel van hen was het de eerste keer dat ze openhartig spraken over hun ervaringen in de oorlog. Biemans: 'Het was heel ontwapenend om dit te ervaren.' De meeste interviewkandidaten waren destijds al hoogbejaard, inmiddels zijn ze allemaal overleden. 'Veel zonen en dochters krijgen de verhalen over hun ouders, waarvan ze het bestaan misschien nooit hebben geweten, nu pas te horen', denkt Biemans.

De informatie die hij tijdens de interviews verzamelde zijn door Biemans aangevuld en gecontroleerd aan de hand van een enorme hoeveelheid gegevens, die hij uit onder

meer dagboeken en archieven in binnen- en buitenland vergaarde.

Biemans: 'Ik heb informatie gevonden die in andere boeken niet terug te vinden is, zoals van welke Bergeijkenaars er door de Duitsers een radio in beslag is genomen. Zelfs het type wordt vermeld. Ook zijn in het boek procesverbalen opgenomen waarin tot op de komma nauwkeurig is opgetekend wat er tijdens Duitse strooptochten in Bergeijk allemaal is buitgemaakt. Door dit soort ontdekkingen wordt het echt een verhaal van de mensen zelf.'

Klankbord

Biemans vervolgt: 'Mijn dochter Claud heeft de eindredactie verzorgd. Omdat ze de oorlog niet heeft meegemaakt was ze voor mij een uitstekend klankbord. Mijn vrouw Jopie, die in 2012 is overleden, heeft me vaak vergezeld op oorlogspad. Ze is nog mee geweest naar het Imperial War Museum in Londen. Daar vond ik een foto van de bevrijding van Bergeijk waar ik zelf als 11-jarige op sta.' Naast het Bergeijkse gemeentearchief bezocht Biemans onder meer ook het Bundesarchiv in Freiburg.

Biemans heeft zoveel informatie verzameld dat hij daarmee wel drie boeken kan vullen: 'Ik heb me vooral tot Bergeijk beperkt, maar er lopen overal wortels naar toe. Door bijvoorbeeld aandacht te schenken aan onderduikers en concentratiekampen is veel informatie in een breed verband herkenbaar.'

Voor Biemans, die een indrukwekkende hoeveelheid boeken, gedichten en verhalen over de geschiedenis en cultuur van Brabant op zijn naam heeft staan, was de oorlog op jeugdige leeftijd vooral een spannend avon-

tuur. 'Tanks hadden we bijvoorbeeld nog nooit gezien', aldus Biemans, 'pas in de laatste oorlogsdagen vlogen de granaten ook bij ons om de oren en moesten we de schuilkelders in.'

Later stelde Biemans het beeld dat hij als kind van de Tweede Wereldoorlog had bij. Biemans: 'Er zijn gruwelij-

ke dingen gebeurd.' Hij noemt onder meer het tragische lot van Marcel Magnée, de burgemeester van Bergeijk en Luyksgestel, die in 1944 een weigering om burgers aan te wijzen als dwangarbeider, uiteindelijk met de dood moest bekopen.

Indrukwekkend is ook het verhaal van Frans Buijtsels die werd opgepakt en in het concentratiekamp bij Amersfoort terecht kwam, nadat hij voor iemand anders was aangezien. Ook bijzonder is de wereldreis van de jonge bakkersknecht Jo Verhees, die na een verzetsdaad uit Neder-

land vlucht en via een omweg in Australië terechtkomt. Maar ook het verhaal van Johann Makowiak, een voormalige Duitse militair, die terugkeert naar de Kempen in het lijvige boek uitgebreid aan bod.

De eerste exemplaren van 'Bergeijk in oorlogstijd' zijn zondag overhandigend aan de burgemeester van de gemeente Bergeijk, Driek van de Vondervoort en Robert Magnée, de zoon van Marcel Magnée. Het boek is te koop in de boekhandel. In Bergeijk liggen er exemplaren bij de Bruna en VVV.

Deze foto, genomen op 19 september 1944 vanaf het bordes van het Bergeijkse raadhuis, werd door Johan Biemans teruggevonden in het Imperial War Museum in Londen. Hij staat er zelf op (zie het pijltje).

Bergeijkse molens openen hun deuren tijdens Nationale Molendag

BERGEIJK - Alle molens in de gemeente Bergeijk zijn in het weekend van zaterdag 9 en zondag 10 mei geopend tijdens de 43e Nationale Molendag. De molens zijn gratis te bezoeken, en de molenaars staan de bezoekers graag te woord.

organiseerd, variërend van pannenkoeken bakken tot en met vele kinderactiviteiten en van fietsroutes tot molensmarkten.

Molen De Deen (Rijt 54, Luyksgestel) opent de deuren op zaterdag 9 mei van 10.00 tot 16.00 uur. Op zondag is de molen gesloten. Bij voldoende wind wordt er ook gemalen.

De standaardmolen in Bergeijk, bij de rotonde aan de Kennedylaan - Churchillaan, is zowel op zaterdag als zondag geopend van 10.00 tot 16.00 uur. Als de weersomstandigheden het toestaan wordt er maïs gemalen.

Molen De Grenswachter (Kapperweg 15, Luyksgestel) is open van 10.00 uur tot 16.00 uur. Als extra activiteit organiseert het naastgelegen Kempisch Bakkerijmuseum van 10.00 tot 12.30 uur een bakdemonstratie waar moederdagbroodjes kunnen worden gebakken met zelfgemalen molenmeel. Aanmelden voor deze demonstratie kan via www.bakkerij-museum.nl. De deelnamekosten bedragen € 7,50.

Op 6 oktober 1973 begonnen molenaars met de Nationale Molendag. Sinds 1974 wordt het evenement elk jaar gehouden op de tweede zaterdag van mei. Het is een dag waarop zoveel mogelijk molens draaien. De Nationale

Molendag is inmiddels uitgegroeid tot een jaarlijkse molenevenement. Naast het draaien en malen met molens worden op een groot aantal molens allerlei activiteiten ge-

Jaarlijks doen ruim 950 molens mee aan de Nationale Molendag. Er worden gemiddeld meer dan 100.000 bezoekers ontvangen.

Komend weekend zijn de molens in de gemeente Bergeijk geopend tijdens de 43e Nationale Molendag.